

למרות המגעים [?] סיכויי התקיפה לא פחתו

written by מאיר בן שבת | 02.02.2026

"על האמריקאים לדעת שאם הם יפתחו במלחמה, תהיה זו הפעם מלחמה אזורית". כך הזהיר שילשום (יום א') עלי חמינאי -המנהיג העליון של איראן. הוא הבהיר כי כל עימות צבאי שארה"ב תיזום, לא ייעצר בגבולות מדינתו.

דבריו כווננו לא רק לאזניהם של מקבלי ההחלטות ובעלי ההשפעה בארה"ב, אלא לשלושה קהלים נוספים. הראשון [?] מנהיגי מדינות ערב בדגש על יצרניות הנפט באזור, שחוששים מהשלכותיה של מלחמה אזורית ומנסים למנוע אותה. השני [?]הקהילה הבינלאומית [?] בתגובה על החלטת האיחוד האירופי להגדיר את משמרות המהפכה כארגון טרור. חמינאי ביקש להמחיש את המחיר הכבד שעלול להיות לבידוד איראן או לתקיפתה. השלישי [?]הקהל הביתי: האזרחים, אנשי הצבא ומנגנוני השלטון באיראן [?] במטרה להקרין עוצמה וביטחון-עצמי מול האויב החיצוני, שמוצג כמי שחותר תחת אושיות השלטון ומנסה להשתלט על משאבי המדינה.

כך או אחרת, נראה שהנשיא טראמפ לא ממש התרשם מהאיומים. "למה שהוא (חמינאי) לא יגיד את זה?" [?] הוא אמר בביטול והוסיף כי בכוונתו לנסות להגיע לעסקה ואם לא תהיה כזו [?] "נגלה אם הוא צדק".

ביטחונו של טראמפ לא נובע רק מהפער ביחסי הכוחות בין הצדדים, אלא גם מהישגיה של "מלחמת 12 הימים", מהצלחתו בוונצואלה וממצבו של המשטר האיראני המתמודד עם קשיים חסרי תקדים, בכל התחומים. הציר האיראני האזורי שספג מאז 7 באוקטובר מכות קשות מאוד, מצוי במאבק על עצם יכולתו להתקיים וזרועותיו העיקריות [?]חיזבאללה, חמאס והמיליציות הפרו-איראניות בעיראק [?] נתונות תחת לחצים להתפרק מנשקן.

בזמן שהארמדה האמריקנית "היפהפייה", כלשונו של טראמפ, עושה את דרכה לקראת חבירה לכוחות העצומים שכבר נפרסו באזור, בכירי המשטר בטהראן מנסים להפגין שליטה במצב וליצור סימטריה להתנהלות האמריקנית. במקביל לצחצוח החרבות ולהדגשת המוכנות להגנה ולתקיפה, הם מביעים רצון בפתרון דיפלומטי. אפשר להניח שמאמצי תורכיה, קטאר ומצרים להוביל למשא-ומתן מהיר בדרג בכיר, אינן מנותקות מכך.

מה טראמפ רוצה? ניתן להעריך שהוא עדיין מחפש את הנוסחה להישג מירבי במחיר ובזמן מינימאליים. התנאים שהציב לעסקה עם טהראן מרחיקי-לכת. הם כוללים פירוק מוחלט של תוכנית הגרעין ע"י הוצאת מלאי האורניום המועשר הקיים אל מחוץ למדינה והפסקה מוחלטת של ההעשרה, הטלת מגבלות על תוכנית הטילים, הפסקת התמיכה בארגוני "פרוקסי" (שלוחים) ברחבי המזרח התיכון, וכן הפסקת ההרג של מתנגדי-המשטר והדיכוי האלים של המחאות באיראן .

"העם האיראני בחר בדרך ההתנגדות ולא בכניעה" הכריז שר החוץ ערקאצ'י ליד קברו של חומייני, באירוע לציון 47 שנים למהפכה האסלאמית. אמנם איש כבר לא מתרגש משטף הצהרות הרהב הנשמעות בימים אלה, ולמרות זאת קשה לדמיין תרחיש שבו ההנהגה האיראנית תיענה לכל תנאיו של הנשיא טראמפ. לא רק בגלל ההשפלה שבכך, אלא גם משום שקבלתם תזמין לחצים פנימיים תכופים שיערערו את יציבותו.

האיראנים היו רוצים לגרור את הממשל האמריקני למשא ומתן עד אין קץ, אלא שטראמפ ער לכך ומודע גם לקושי לשמר לאורך זמן את ההיערכות הצבאית החרیגה. הוא גם לא היה רוצה שידבק בו הכתם של מי שפנה עורף למפגינים האיראנים ששעו להבטחתו. אפשר להעריך אם כך שטראמפ לא יגלה גמישות בדרישותיו בשני תחומים: הגרעין והדיכוי הפנימי. בנוסף לכך הוא גם יגביל בזמן את המאמצים לשיח המדיני.

מה לגבי הדרישות לגבי הטילים הבליסטיים והפסקת התמיכה בארגוני הפרוקסי? הרושם הוא כי שני הנושאים הללו אינם זוכים להתייחסות זהה לזו שניתנת ע"י הנשיא טראמפ לסוגיות הגרעין ומתנגדי המשטר. ישראל מצידה חייבת להבטיח כי לא תהיה כל התפשרות גם בנוגע לתכנית הטילים. התקפותיה של איראן נגדנו הראו כי ההנהגה בטהראן נעדרת רסנים בהפעלת יכולותיה. הן המחישו את הסכנה הגדולה הנשקפת לא רק מנשק גרעיני אלא גם מקיומו של מערך טילים בליסטיים, גדול, ארוך-טווח ואיכותי. בתפיסתה של איראן, מערך זה נועד גם הוא כדי ליצור אפקט של איום-קיומי על ישראל ומדינות נוספות. אם נגזר על העולם להשלים עם קיומו של משטר האייתוללות בשום אופן אין לאפשר לו להחזיק ביכולות שמספנות מדינות.

על כל פנים, עמדות הפתיחה של ארה"ב ואיראן והערכת מרחבי הגמישות של כל אחת מהן בסוגיות שבמחלוקת, לא נותנות סיכויים גבוהים להגעה להסכם. האפשרות לתקיפה אמריקנית, גם אם לא מיידית, עדיין בעלת סבירות גבוהה.

למרות ההתעקשות שעליה להפגין בסוגיית הטילים, אל לה לישראל להצטייר כמי שדוחפת את ארה"ב למערכה. התיאום הביטחוני ההדוק, שעדות נוספת לקיומו ראינו בביקורו של הרמטכ"ל זמיר בושינגטון, חייב להישמר.

כך גם הדריכות והמוכנות מול איראן וכל שלוחיה. את הזמן שנותר יש לנצל לא רק לשיפור המוכנות, אלא גם לקיזוז יכולות שעלולות לשמש את חיזבאללה ושאר ארגוני הפרוקסי, אם יחליטו לפעול נגד ישראל.

בהקדמה לספרו "מלחמה. סוף" הזהיר ההיסטוריון הצבאי הנודע [1] פרופ' ויקטור דייוויס הנסון כי "המעבר מהשקט הנראה לעין ומהסטטוס-קוו אל מהומה גמורה, כאוס ואי-קיום יכול להתרחש בתוך ימים, אם לא שעות". קשה לקיים חיי שיגרה עם הנחה כזו, אך מסוכן להתנכר לה.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.